

Aleg 39

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Od ostatniego sprawozdania przedłożonego w r. 1902, które jednakże nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione, zaznaczyć możemy i w tej krajowej szkole pewien i to dość znaczny wzrost frekwencji. Gy bowiem w roku szkolnym 1901/2 już pisało się na pierwszy rok 15 nowych uczniów, w następnych zaś latach już 23 i 22-óch. Ogółem zaś uczęszczało do krajowej szkoły gospodarstwa lasowego:

	w roku szkolnym 1901/2	34 uczniów,
	" " 1902/3	48 "
	" " 1903/4	44 "

a zatem w ostatnich dwóch latach była ilość uczniów w zupełności odpowiadająca środkom naukowym i uposażeniu szkoły. Większej ilości uczniów szkoła nie mogłaby już przyjąć, chociażby tylko dla samego pomieszczenia, które nawet dla 50 uczniów jest już za szczupłe.

Jeżeli jednak pod względem frekwencji osiągnięty już został w krajowej szkole gospodarstwa lasowego pewien dodatni rezultat, to tego niestety, nie można jeszcze powiedzieć o jakości i o odpowiednim uzdolnieniu przeważnej liczby kandydatów, zapisujących się do niej. Zdawałoby się, że przy zwiększonym napływie więcej znajdzie się takich jednostek, które i dostatecznym przygotowaniem i wyrobionem już zamiłowaniem do obranego zawodu, ułatwią odpowiedniejszy wybór młodzieży. Tak przecież dotąd nie jest. Do szkoły gospodarstwa lasowego, w przeważnej liczbie wypadków, zgłaszają się kandydaci, którzy, czy to dla braku zdolności lub też dla małej pilności, nie mają widoków, aby mogli skończyć z dobrym postępem średnią szkołę, do której przez kilka lat uczęszczali. Odnosi się to tak do uczniów z ukończoną 4-tą klasą szkół średnich, którzy przyjęci bywają na podstawie egzaminu wstępnego, jak niemniej, a może i w wyższym jeszcze stopniu do tych, którzy, po skończeniu 6 lub 7-ej klasy, mają prawo bez egzaminu wstąpić do niej. Co więcej, okazało się nieraz, że ci ostatni z zakresu nauk potrzebnych w szkole, nie przynosili znacznie więcej wiadomości, od tych, co czwartą klasę dobrze ukończyli; natomiast nieraz odznaczali się pewną zarozumiałością z powodu studyów wyższych niż studia ich kolegów i w następstwie tego, mniejszą pilnością i brakiem uległości dla przepisów szkolnych.

Temu, ażeby do średniej fachowej szkoły, jaką jest krajowa szkoła gospodarstwa lasowego, nie garnęły się jednostki mniej uzdolnione, częstokroć wykolejone nawet, a rzadko posiadające zamiłowanie do obranego zawodu, tej tendencji nie mogą zaradzić żadne przepisy; ale można do pewnego stopnia ustrzedz szkołę przed balastem niedostatecznie przygotowanych uczniów, odpowiedniejszym wyborem kandydatów przy pomocy ściślej przeprowadzanych egzaminów wstępnych, chociażby nawet stać się to miało ze znacznem obniżeniem dotychczasowej frekwencji.

Wychodząc z tego założenia i opierając się na wyniku egzaminów, które niejednokrotnie wykazały znaczne braki w podstawowym wykształceniu uczniów,

polecił Wydział krajowy Dyrekcji szkoły, aby na przyszłość przyjmowała na podstawie egzaminu wstępnego tylko takich kandydatów, którzy ten egzamin z ścisłością przeprowadzony zdadzą z zupełnie dobrym postępem.

Nie można jednak przypisywać wyłącznie tylko mniej odpowiedniemu materiałowi w uczniach, wyników nie zawsze zadowolniających, jakie dotychczas często dawała szkoła gospodarstwa lasowego. Składały się na to równocześnie i inne przyczyny, tkwiące w organizacji, a jeszcze więcej w funkcjonowaniu szkoły. W latach dawniejszych ówczesne grono nauczycielskie dążyło do uzyskania dla ukończonych uczniów szkoły tych praw w służbie leśnej państwowej, jakie mają ukończeni słuchacze Akademii ziemiańskiej we Wiedniu. Opierając się na postanowieniu statutu, stawiającego jako warunek wstępu z reguły ukończenie 6. klasy szkół średnich, zaczęto się silić na podniesienie poziomu tej szkoły nie co do istoty samej, jaką stwarza zakres wykładanych nauk i stopień gruntownego wykształcenia uczniów, ile raczej w zewnętrznych formach przez wprowadzenie więcej akademickiego sposobu wykładania, zaniechania w znacznej części pytania w ciągu kursu i przemiany uczniów w wolnych słuchaczów.

Następstwem tego było, że uczniowie i mniejszą korzyść odnosić mogli z wykładów i mniej pilnie na nie uczęszczając zaczęli, przytem dyscyplina szkolna znacznie rozluźnioną została.

Skoro tylko Wydział krajowy przy sposobności częstszych inspekcji spostrzegł te wady, a wyniki egzaminów utwierdziły go w tem przeświadczeniu, że powodem złego jest po części ten anormalny stosunek uczniów do szkoły, postanowił stosownymi zarządzeniami zaradzić temu stanowi rzeczy. W tym celu poszczególni profesorowie niejednokrotnie otrzymywali polecenie, aby w sposobie wykładania bardziej zastosowywali się do nmysłowego poziomu swych uczniów, a nie ograniczając się wyłącznie do wykładania, aby od czasu do czasu przepytawali ich i urządzali z nimi repetytorya. Zarazem rozporządzeniem do L.W. 25.738/904 wydał Wydział krajowy następujące polecenie, które ściśle dopilnowane niewątpliwie cel swój osiągnie:

1. aby wykładający ściśle przestrzegali punktualności w odbywaniu swoich godzin;

2. aby Dyrektor i wykładający ściśle przestrzegali §. 13. przepisów, traktującego o uczęszczaniu uczniów do szkoły i aby ściśle wypełniano to, co nakazują ostatnie trzy ustępy tegoż paragrafu;

3. aby wykładający ściśle przestrzegali §. 17. przepisów, dotyczącego egzaminowania podczas kursów. W tym celu ma Dyrektor wręczyć każdemu z wykładających osobny katalog dla zapisywania daty i wyniku każdego egzaminowania poszczególnego ucznia w ciągu kursu. Zapiski te będą brane w rachubę przy klasyfikacji kursowej.

Każdy uczeń musi być w ciągu kursu przynajmniej raz pytanym z każdej głównej partyi przedmiotu.

4. Z upływem każdego miesiąca ma się odbyć konferencya nauczycielska nad frekwencją i pilnością uczniów oraz wynikami egzaminowania. Na tej konferencyi ma grono nauczycielskie powziąć uchwały co do ewentualnego zastosowania trzech ostatnich ustępów §. 13., co do wystosowania upomnień do większej pilności z równoczesnem uwiadomieniem rodziców lub opiekunów, lub wreszcie co do potrzeby zastosowania środków dyscyplinarnych, o ile ta ostatnia sprawa nie wymagała wcześniejszej uchwały.

5. Przy egzaminach końcowych ogólnych nadzór nad zadaniami pisemnymi klauzurowemi ma być ściśle wykonany, aby niemożliwą była pomoc z zewnątrz lub odpisywanie z przyniesionych skryptów lub książek.

Pilnując wypełniania wskazówek przytoczonych powyżej, tak co do przyjmowania uczniów, jak i co do toku nauki, Wydział krajowy pod żadnym względem niczego nie zaniedba, aby uczniowie, kończący szkołę lasową, wychodzili z jaknajwiększym zasobem gruntownej w swym zakresie wiedzy, a zarazem wynosili z niej wyrobione poczucie obowiązku i przyzwyczajenie do pracy. Wydział krajowy świadom jest zwiększonych trudności, jakie w tej mierze zachodzą w szkole lasowej, która położona jest w wielkim mieście i nie jest internatem, sądzi jednak, że przy usilnej pracy, takcie i zamiłowaniu w swym zawodzie grona profesorów, trudności te pokonać się dadzą. Wydział krajowy jest przekonany, że im lepszych i użyteczniejszych uczniów wydać będzie szkoła lasowa, tem

większy będzie popyt za nimi i tem więcej opłaci się właścicielom lasów ofiarować im wyższe pobory, co znowu na frekwencyę szkoły tylko korzystnie wpłynie.

Przechodząc do innych spraw, dotyczących się krajowej szkoły gospodarstwa lasowego, w pierwszym rzędzie chcemy przedstawić Wys. Sejmowi obecny stan szkółek doświadczalnych, założonych w Winnikach, w Brzuchowicach i w Zubrzy, zaznaczając przytem użyteczność ich dla szkoły, jako obiektów demonstracyjnych, uzupełniających praktyczne wiadomości uczniów z zakresu hodowli lasu i mogących w przyszłości oddać niemniej rzetelną usługę i cenne wskazówki leśnictwu krajowemu.

Potrzedę założenia takich szkółek jako obiektu demonstracyjnego dla średniej szkoły lasowej, położonej w mieście, przez to samo oddalonej od większych kompleksów leśnych, a niemogącej zbyt często wysyłać uczniów na wycieczki, uznał Wysoki Sejm w zupełności, uchwalając na ten cel po raz pierwszy kredyt w wysokości 950 K w budżecie szkoły na rok 1900. W następnych latach aż do roku 1904 wstawione zostały dalsze kredyty w łącznej wysokości 5.000 koron.

Fundusz ten został w całości zużyty. Głównie na założenie szkółek doświadczalnych w Winnikach i Brzuchowicach, gdyż roboty w szkółce zubrzeckiej wprawdzie rozpoczęte zostały, jednakże później zastanowione. W szczególności w ciągu czterech lat wykonano następujące roboty:

1. Szkołka w Winnikach. Szkołka ta założona na obszarze dwu hektarowym, wydzierżawionym z lasów fundacyjnych, ma tę zaletę, że znajduje się w odległości stosunkowo nie zbyt wielkiej od Lwowa a komunikacyę ma ułatwioną. Pierwsze roboty w szkółce winnickiej rozpoczęte zostały na wiosnę r. 1900, obecnie cała przestrzeń jest już ogrodzona siatką drucianą i drutem koleczastym. Prawie cały obszar szkółki został już wykarczowany, z wyjątkiem małego kawałka, który ma pozostać w pierwotnym stanie. Nadto według planu przeprowadzone zostały ścieżki, skutkiem czego równocześnie zarysowały się i kwadraty, stanowiące właściwe półka doświadczalne.

Szkołka w Winnikach posiada dotychczas 5 stałych grup okazowych, mianowicie:

1. <i>Betula papyrifera</i>	7 letnia
2. <i>Juglaus nigra</i>	7 "
3. <i>Quercus sessiliflora</i>	6 "
4. <i>Quercus pedunculata</i> (z nasienia sławońskiego) zasiew tegoroczny	
5. <i>Quercus pedunculata</i> (z nasienia galicyjskiego) " "	

Oprócz tego zasadzono kilka grup jasionami, sosną amerykańską itd., które nie stoją jeszcze na właściwym miejscu, a dopiero na przyszłą wiosnę przeniesione tam zostaną. Około 35 kwadratów obsadzone zostały w ciągu bieżącej wiosny sadzonkami daglezyi, sosny czarnej i sztywnej, wyłącznie tylko dla osłonięcia gleby, aby uniknąć zachwaszczenia.

Środkowa część ogrodu przeznaczona jest na szkołkę dla hodowli sadzonek i według planu ma obejmować około 250 grządek 5 m. długich a 1 m. szerokich. Ponieważ wyłączenie tej przestrzeni dopiero tej wiosny nastąpiło, przeto grzędy znajdują się tymczasowo na sąsiednich kwadratach, cała zaś przestrzeń przeznaczona pod szkołkę, obsadzona jest obecnie ziemniakami i obsiana grochem dla oczyszczenia i wyprawienia gleby.

Na grzędach tymczasowych znajdują się sadzonki około 30 gatunków drzew krajowych i zagranicznych w wieku od 1 — 4 lat przygotowane w ilości potrzebnej do obsadzenia kwadratów.

2. Szkołka w Brzuchowicach. Założona została w r. 1901 na obszarze 500 m² odstąpionym na ten cel przez gminę m. Lwowa. Glebę stanowi zupełnie jałowy, prawie lotny piasek.

Celem tej szkółki są doświadczenia nad rozwojem drzew w warunkach wysoce niekorzystnych, a zwłaszcza wypróbowanie gatunków zalecanych do zalesienia piasków. Niemniej byłoby tu wskazaniem przeprowadzać doświadczenia nawozowe, aby zbadać wpływ rozmaitych nawozów sztucznych i naturalnych na rozwój różnych gatunków drzew, o czem Dyrekcyja w niedalekiej przyszłości pomyśli.

Od roku 1901 wykonano w szkółce brzechowickiej liczne zasiewy, które jednak po największej części z powodu niekorzystnych warunków wydawały zazwyczaj słaby rezultat, dopiero wykładanie grządek mchem poprawiło nieco stan zasiewów, a roku zeszłym osiągnięto już stosunkowo dobre wyniki. Obecnie szkółka posiada głównie trzy gatunki zagraniczne, które na piasku dobrze się utrzymały, mianowicie: *Pinus Banksiana*, *rigida* i *aristata*.

Dzisiejszy obszar szkółki (500 m²) jest stanowczo za mały, jeżeli szkoła będzie miała w przyszłości przeprowadzić na niej gruntowniejsze doświadczenia nawozowe i hodowlę niektórych ważniejszych gatunków w grupach, wówczas koniecznym będzie obszar tej szkółki powiększyć przynajmniej do 2.000 m².

Również byłoby wskazaniem i tę szkółkę podobnie jak w Winnikach ogrodzić siatką drucianą i drutem koleczastym dla należytej ochrony przed szkodnikami.

3. Szkółka w Zubrzy założoną została w r. 1901 w tych samych rozmiarach jak szkółka w Brzechowicach. Wykonano w niej nawet już kilka zasiewów, które powszodziły dobrze; pomimo to Dyrekcya proponuje szkółkę tę zamknąć, gdyż przekonano się, że trzech szkółek położonych w rozmaitych stronach szkoła nie może prowadzić należycie; nadto szkółka w Zubrzy nie odpowiada celom swoim, gdyż nie odznacza się szczególnymi własnościami, ani pod względem gleby, ani też położenia.

Powiedzieliśmy już na wstępie, że założone szkółki dzisiaj już przynoszą i to dość znaczny pożytek krajowej szkole gospodarstwa lasowego. Jaki jest ten pożytek i w jaki sposób szkoła go wyzyskuje, postaramy się jeszcze Wysokiej Izbie po krótko przedstawić.

Zarówno szkółka leśna w Winnikach, jak niemniej i w Brzechowicach służą przedewszystkiem jako przedmiot demonstracyi i ćwiczeń dla uczniów szkoły. W tym celu podczas wiosny i jesieni udają się uczniowie do Winnik i Brzechowic, zazwyczaj w środy i czwartki i tam na miejscu pod kierunkiem profesora hodowli obrabiają grzędy pod siew i zajmują się przesadzaniem drzewek szpilkowych i liściastych. Na grzędach tych wykonują następnie wszelkie rodzaje siewów używanych w szkółkach, przesadzają jednoroczne sadzonki rękami i maszynami, wreszcie ćwiczą się w pielęgnowaniu starszych sadzonek. W ciągu lata zaś zwiedzają kilkakrotnie szkółki, aby poznać sposoby pielęgnowania gleby, przypatrzeć się utrzymywaniu porządku i zobaczyć rezultaty swej wiosennej pracy.

Uczniowie mają zatem sposobność zapoznać się dokładnie z hodowlą sadzonek w szkółkach, oprócz tego wykonują w obrębie ogrodu siewy i sadzenia używane na zrębach. Do tego służą osobne kwadraty po 100 m², przeznaczone zarazem na grupy okazowe. Na kwadratach tych wykonują uczniowie ćwiczenia, przerabiając glebę, sadząc i siejąc rozmaite gatunki drzew, podobnie jak się to w praktyce odbywa na zrębach.

W szkółce Winnickiej przez systematyczne obsadzanie i obsiewanie kwadratów, według planu z góry obmyślanego, dąży się do tego, aby z czasem mieć tutaj wszystkie gatunki drzew krajowych szpilkowych i liściastych, wychodowanych z nasion rozmaitego pochodzenia, nadto zaś i te gatunki zagraniczne, które mają w leśnictwie naszym pewne znaczenie. Tym sposobem powstanie z czasem ze szkółki w Winnikach wzorowy Ogród botaniczno leśny na wzór podobnych ogrodów istniejących przy szkołach lasowych zagranicą, przyczem podnieść należy, że wszystkie grupy okazowe założone będą w tym ogrodzie własnoręcznie przez uczniów krajowej szkoły lasowej.

Założone szkółki nie tylko jednak będą miały znaczenie dla szkoły, jako przedmiot do demonstracyi, ale owszem mogą i powinny z czasem nie małe przynieść korzyści i usługi dla leśnictwa krajowego wogóle. Te liczne kwadraty, grzędy a na nich różnorodnie grupy okazowe przedstawiają obszernie pole do studyów porównawczych nad poszczególnymi gatunkami drzew. Mogą tu być niemniej wykonane różne doświadczenia naukowe i praktyczne nad jakością sadzonek, rozwojem ich na różnych siedliskach, nad przeniesieniem ich w inne warunki, nad różnymi sposobami przerabiania i nawożenia gleby, gęstością siewu, sadzenia i t. d., wogóle nad tem wszystkiem, co może znowu z drugiej strony być zachętą i wdzięcznym polem do wydatniejszej pracy naukowej grona nauczycielskiego tej szkoły.

Wobec tego, cośmy powiedzieli o użyteczności założonych już szkółek w Winnikach i Brzechowicach, Wysoki Sejm zechce uchwalić jeszcze na ten cel kredyt 1.000 K, jaki wstawiliśmy do preliminarza krajowej szkoły gospodarstwa

lasowego na rok 1905, jako nadzwyczajny wydatek w rubr. IV. poz. 19. Kredyt ten jest potrzebny na dalsze wykonanie zakreślonego planu w obu szkołkach, jak niemniej na wybudowanie drewnianego domku dla szkółki w Winnikach, gdzieby mógł mieszkać przez lato dozorca tej szkółki, a nadto byłoby pomieszczenie dla narzędzi i sprzętów, potrzebnych tutaj przy robotach.

Oprócz częstszych i regularnie prowadzonych ćwiczeń praktycznych, jakie uczniowie szkoły gospodarstwa lasowego odbywali w wspomnianych dwóch szkołkach, wyjeżdżali niemniej z profesorami na wycieczki naukowe do większych gospodarstw leśnych, o czem wspomina Dyrekcya szczegółowiej w swych sprawozdaniach. Uczniowie II. roku w myśl przepisów szkolnych odbywają zawsze wakacyjną praktykę w gospodarstwach większych, wskazanych im przez Dyrekcję szkoły. Z odbytej praktyki przedkładają następnie sprawozdania.

W składzie grona nauczycielskiego i docentów wykładających w tej szkole zaszły w ostatnich dwóch latach następujące zmiany: W miejsce docenta p. Seweryna Widta z powodu jego słabości, docenturę inżynierii, rysunków i konstrukcyi powierzył Wydział krajowy p. Wojtynowi, asystentowi szkoły politechnicznej, zaś docenturę ekonomii społecznej, po ustąpieniu Dra Stanisława Głabińskiego, Dr. Władysławowi Pilatowi, profesorowi politechniki. Wreszcie zamianował Wydział krajowy w roku 1904 profesorów adjunktów Stanisława Sokołowskiego i Michała Janeczke, profesorami krajowej szkoły gospodarstwa lasowego.

Z budowlanych robót, na które Wysoki Sejm już w ubiegłych latach przyzwolił odpowiednie kredyty, wykonano w roku 1903 i 1904: instalacye wodociągowe i ogrodzenie szkoły siatką drucianą od strony ulicy Św. Marka.

Pierwszą z tych robót oddał Wydział krajowy w przedsiębiorstwo p. Julianowi Hellerowi za wynagrodzeniem 1.100 K, ponieważ zaś przeznaczony na ten cel kredyt w budżecie na rok 1902 wynosił 1.385 K, przeto w tej pozycyi budowlanej udało się zaoszczędzić kwotę 285 K. Wodociągi funkcyonują dobrze.

Sprawa ogrodzenia szkoły od ulicy Św. Marka ciągnęła się już od dłuższego czasu. Początkowo było w projekcie dla celów regulacyi tej ulicy odstąpić gminie m. Lwowa pas z ogrodu szkolnego, wynoszący 90 sążni kw. pod warunkiem, że gmina własnym kosztem ubezpieczy szkarpę kamiennem podmurowaniem i postawi na całej długości żelazne sztachety. Na projekt ten nie zgodził się jednak Magistrat ze względów finansowych; natomiast przyszła do skutku umowa między Wydziałem krajowym a gminą m. Lwowa z dnia 21. listopada 1903 r. LW. 86.636, mocą której odstąpiony został gminie mały skrawek gruntu, wynoszący 17 sążni kwadratowych za kwotę 510 koron, gmina zaś pozwoliła Wydziałowi krajowemu postawić ogrodzenie na samym dole szkarpy, będącej jej własnością, za czynszem rocznym 5 K. Przez to włączenie szkarpy i ustawienie siatki poniżej zbrocza odpadła konieczna potrzeba ubezpieczenia go kosztownym murem oporowym, gdyż wystarczyło teraz wyrównać tylko szkarpę i odarniować ją.

Wykonanie tych robót i postawienie drucianej siatki wraz z furtką i bramą, powierzone zostały budowniczemu p. J. Lewińskiemu za wynagrodzeniem 4.100 K t. j. za kwotę przewidzianą kosztorysem i wstawioną w budżecie szkoły za rok 1903 i 1904 (Rubr. III. poz. 12). Burząc zaś stary wałący się parkan, nie można było pozostawić rudery, w której dotychczas mieszkali dwaj stróże szkolni, ze względu na niebezpieczeństwo zawalenia się tego domku i dla nieestetycznego widoku, jaki sprawiał stercząc na wzgórzu tuż przed samą szkołą. Skutkiem zdemolowania tego budynku, należało obu stróżom nieopodal od szkoły wynająć pomieszkania i na ten to właśnie cel wstawioną została kwota 600 K do preliminarza szkoły na rok 1905 w Rubr. III. poz. 14.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z W. Ks. Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilat w. r.

Do L. 330/1902.

Sprawozdanie

Dyrekcji krajowej szkoły gospodarstwa krajowego za rok szkolny 1901/1902.

Szkoła, trzymając się statutu organizacyjnego i uchwał późniejszych Wysockiego Sejmu, względnie rozporządzeń Wydziału krajowego, kształci samoistnych gospodarzy leśnych teoretycznie i praktycznie z uwzględnieniem specjalnem stosunków gospodarczych leśnych kraju.

Znakomitym środkiem pomocniczym okazały się systematyczne ćwiczenia praktyczne z pomiarów i urzędzenia lasów w rewirze szkolnym Winniki, z hodowli lasu w szkółkach doświadczalnych założonych w Winnikach koło Marjówki, w Brzuchowicach i Zubrzy; tudzież cotygodniowe wycieczki naukowe pod kierunkiem profesorów w okolice bliższe i dalsze Lwowa. Poznaniu wszystkich dzielnic charakterystycznych dla wegetacji leśnej naszego kraju stoi na przeszkodzie brak funduszków, gdyż pomimo poparcia, jakim takie wycieczki cieszą się ze strony obywatelstwa, nie udało się dotychczas przy zastowaniu największej oszczędności odbyć więcej jak trzy wielkie wycieczki skombinowane na dwa lata nauki — tj. w góry, na Podole i piaski lotne — chociaż należałoby program odnośny uzupełnić jeszcze zwiedzeniem Opola, Podgórze, Niżu Nadbużańskiego i zabudowań dzikich potoków. Program nauk z roku 1898, zatwierdzony przez Wysoki Sejm w roku 1899 odpowiada celowi w zupełności.

I. Grono nauczycielskie.

W gronie nauczycielskiem nie zaszły w ciągu roku szkolnego żadne zmiany. Skład osobowy był następujący:

A) Nauczyciele stali.

1. Dyrektor szkoły, a zarazem profesor Maryan Małaczyński wykladał: urządzenie gospodarstwa lasowego i zajmował się administracją zakładu.
2. Profesor Zygmunt Demianowski: miernictwo, matematyka zastosowana, pomiar drzewa, szacowanie wartości lasu i statyka leśna — łowiectwo i administracja lasu.
3. Profesor adjunkt Bronisław Błocki: zoologia, botanika, fizjologia roślin, mineralogia, geologia i geografia.
4. Profesor adjunkt Michał Janeczko: użytkowanie lasu, ochrona lasu, technologia drzewna, rybactwo.
5. Profesor adjunkt Stanisław Sokołowski: hodowla lasu, nauka o glebi meteorologia, zabudowanie dzikich potoków, wstęp do nauki leśnictwa.
6. Jedna posada profesora fachowego nieobsadzona.

B) Docenci.

1. Franciszek Konarski: Język polski i niemiecki.
2. Kazimierz Bruchnalski: Matematyka.
3. Seweryn Widt: Zarys inżynierji, rysunki i konstrukcje.

4. Dr. Bronisław Radziszewski: Chemia.
5. Kazimierz Szulc: Fizyka.
6. Dr. Stanisław Głabiński: Ekonomia społeczna.
7. Dr. Stefan Pawlik: Zarys gospodarstwa rolnego.
8. Dr. Wiktor Hamerski: Zasadnicze wiadomości z nauki prawa i admin.
9. Dr. Kazimierz Zgórki: Pomoc w nagłych wypadkach.
10. Dr. Stanisław Niemezycki: Laboratorium chemiczne.

II. Nauki wykładane.

Program nauk i ćwiczeń z r. 1898 odpowiedział żywionym nadziejom. Atoli dla zapobieżenia zarzutów przeciw przyjętemu systemowi nauczania przedsięwzięcie się w roku szkolnym 1902/1903 po 4 latach rewizyę programu i przedłożył odpowiednie wnioski.

III. Środki naukowe.

Rozszerzenie budynku szkolnego przez wybudowanie piętra na starych murach jest warunkiem koniecznym dla dalszego rozwoju szkoły.

Obfitych zbiorów naukowych — które niszczeję przez niewłaściwe pomieszczenie — nie podobna dla absolutnego braku miejsca uprzystępnic ani dla uczniów, ani dla ogółu.

Brak sali rysunkowej, demonstracyjnej dla obrazów świetlnych, muzeum technologicznego, muzeum hodowli lasu, pracowni profesorskich paraliżują wszelkie dobre chęci i zamiary co do podniesienia zakładu na wyżynę godną tej jedynej polskiej szkoły lasowej. Budynek szkolny nie zamieszkanym nawet przez służbę, może się stać kiedykolwiek pastwą ludzi złej woli, gdyż zakład, jako leżący głęboko w ogrodzie, uchodzi uwagi stróżów bezpieczeństwa, a dozorczy szkolni mieszkają zbyt daleko od zabudowania głównego.

A) Biblioteka.

Z końcem roku szkolnego liczyła biblioteka 3.161 dzieł o 3.567 tomach wraz z mapami, atlasami i rękopisami. — Przybyło zaledwie 105 dzieł o 113 tomach i to przeważnie z darów Akademii umiejętności w Krakowie, Ministerstwa rolnictwa i Stacji doświadczalnej centralnej w Mariabrunn. Biblioteka nie posiada prawie nowszych dzieł zawodowych, gdyż fundusze nie wystarczają. Z dotacyi rocznej 600 koron lwia część obracamy na konieczną prenumeratę najpoważniejszych czasopism zawodowych, bez których grono nauczycielskie nie może się obejść, więc na zakupno dzieł nowych nie prawie nie zostaje. Podniesienie stałe dotacyi bibliotecznej do 1.000 koron jest kwestyą pierwszorzędną wagi.

Do czytelnicy zarezerwowanej z powodu braku miejsca jedynie dla profesorów prenumerowano następujące czasopisma:

1. Allgemeine Forst Jagdzeitung.
2. Allgemeine Fischereizeitung.
3. Aus dem Walde.
4. Botanisches Centralblatt.
5. Botanische oesterreichische Zeitschrift.
6. Centralblatt für Walderzeugnisse.
7. Centralblatt für das gesammte Forstwesen.
8. Forstliche Blätter.
9. Forstwissenschaftliches Centralblatt.
10. Forst- und Jagdzeitung.
11. Holzzeitung.
12. Kosmos.
13. Land- und Fortwissenschaftliche Unterrichtszeitung.
14. Łowiec.
15. Ogrodnictwo.
16. Revue des eaux et des forêts.
17. Rolnik.
18. Stein der Weisen.

19. Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen.

20. Vierteljahresschrift für Forstwesen.

21. Waidmannsheil.

22. Wetter.

23. Wszechświat.

24. Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen.

Czytelnia otrzymywała bezpłatnie:

25. Sylwana od Towarzystwa leśnego galicyjskiego.

26. Statistische Nachrichten aus dem Gesamtgebiete der Landwirtschaft w Ministerium rolnictwa.

27. Zeitschrift für oesterreichische Volkskunde z Towarzystwa ludoznawczego we Wiedniu.

Z biblioteki korzystali obok profesorów i uczniów także obcy.

Nadzór nad biblioteką i czytelnią spoczywa w rękach prof. Sokołowskiego.

B) Zbiory.

Zbiorów naukowych pogrupowanych według działów naukowych, wykładanych w szkole, dozoruja odnośni profesorowie. Katalog przedmiotowy zbiorów jest na ukończeniu. Zbiory uzupełniane okazami bądź zebranymi na wycieczkach, bądź dokupnem z funduszków przyznanych do dyspozycji.

W roku szkolnym 1901/1902 przybyło:

1. Dla botaniki: model Sporogonium mchu, *Polytrichum commune*.

2. Dla zoologii: kolekcya owadów.

3. Dla fizyki: maszyna elektryczna.

4. Dla miernictwa: cyrkle redukcyjne, miary trójścienne drewniane, planimeter kompensacyjny Coradiego, uniwersalny instrument busolowy.

5. Dla ochrony lasu: skrzynka do zbierania gąsienic, aparat do wydmuchiwania gąsienic.

6. Dla technologii drewna: siekiera do obcinania gałęzi i ścinania drzewa.

7. Dla rybactwa: skrzynka wylęgowa Nitschego.

C) Arboretum.

Zarząd arboretum, mieszczącego się w ogrodzie koło budynku szkolnego, objął profesor Błocki i uporządkował je w ciągu roku, wykonawszy następujące czynności:

1. Zmeliorowanie trawników, które z powodu zupełnego wyjałowienia gleby w ostatnim czasie bardzo wynędzniały i silnie się zachwaciły. W tym celu w jesieni 1901 zrygalowano i znawożono wszystkie gazony, a z wiosną 1902 obsiano je mieszanką, która w ciągu lata br. utworzyła bardzo piękny trawnik.

2. Przetrzebienie silne ogrodu. Trzebież okazała się z tego względu nader potrzebna, że w ostatnim dziesięcioleciu nie czyszczono zarostu drzewnego, wskutek czego wiele drzew i krzewów uległo silnemu przygłuszeniu. Przetrzebienia dokonano w ten sposób, że wykopano w ciągu jesieni 1901 wszystkie drzewa i krzewy, które były przygłuszone, poczem te z nich, które dawały gwarancję przyjęcia się, natychmiast zasadzano w odpowiednich miejscach, zaś usunięte okazy zastąpiono innemi, bądź z okolicznych lasów, względnie ze szkółki zakładowej. Ogród przedstawia teraz obraz właściwy leśnego ogrodu botanicznego, a nie – jak w ostatnich latach – widok małoowniczy zdziczałego parku.

3. Uzupełniono brakujące przy wielu drzewach i krzewach napisy. Wątpliwe okazy oznaczono na nowo.

4. Na mapie ogrodu wyznaczono numerowanemi kółeczkami plan sytuacyjny wszystkich gatunków drzew i krzewów, rosnących w ogrodzie, dzięki czemu przy pomocy mapy każdy gatunek i okaz łatwo w ogrodzie wyszukać.

5. W części ogrodu przeznaczonej na szkółki zasiano na części grządek ziola najbardziej zalecane do uprawy po lasach jako karma dla zwierzyny łownej.

D) Szkółki doświadczalne.

Kredyt przyznany przez Wysoki Sejm zużyto na rozszerzenie szkółki w Winnikach, założenie szkółki w Zubrzy – uprawę przygotowanych grzęd w Win-

nikach i Brzuchowicach. Stan ogrodu i szkółek z końcem roku szkolnego był następujący:

1. Ogród doświadczalny w Winuikach.

W tym roku odmierzono i ogrodzono całą przestrzeń 2 Ha., wybraną pod ogród doświadczalny. Kształt ogrodu przedstawiony jest na dołączonym szkicu (str. 10.). Ponieważ ubiegłej zimy zające wyrządziły dotkliwe szkody, zmieniono pierwotny sposób ogrodzenia tylko drutem kolczastym i zastosowano siatkę drucianą 1 m. szeroką o średnicy oczek 7.5 cm. dołem — drut kolczasty górą. Na ogrodzenie zużyto 585 m² siatki, tyleż grubego drutu zwykłego, 1.755 m. b. 6 drutu kolczastego i 170 słupów sosnowych. — Obecnie jest ogród przed zwierzyną zupełnie dobrze zabezpieczony. Karczowanie dalsze odbywać się będzie stopniowo.

Zasiewy.

Na wiosnę 1902 wykonano następujące zasiewy:

1. Larix europea (nasienie alpejskie)	100 g
2. Larix europea (nasienie sudeckie)	100 "
3. Picca excelsa (nasienie średnio-europejskie)	100 "
4. " " (nasienie alpejskie)	100 "
5. " " septentrionalis	100 "
6. " " borealis	100 "
7. " " (nasienie tatrzańskie)	100 "
8. " " (nasienie karpackie)	100 "
9. Pinus Cembra (nasienie alpejskie)	500 "
10. Pinus Cembra (nasienie uralskie)	500 "
11. Abies firma	100 "
12. Chamac cyparis obtusa	50 "
13. " " pisifera	50 "
14. " " Picea polita	30 "
15. Abies concolor (nasienie z Oregonu)	30 "
16. " " (nasienie z Colorado)	30 "
17. Picca Engelmanni	30 "
18. " pungens	30 "
19. Pseudotsuga Douglasii (nasienie z Oregonu)	30 "
20. Pseudotsuga Douglasii (nasienie z Colorado)	30 "
21. Betula lenta	70 "
22. Carya alba	1 kg
23. Carya amara	1 "
24. " olivaeformis	1 "
25. " parvina	1 "
26. " sulcata	1 "
27. " tomentosa	1 "
28. Corylus Colurna	1 "
29. Prunus serotina	1 "
30. Carpinus Betulus	500 "
31. Fagus sylvatica	1 "
32. Abies pectinata	500 "

Zasiewy wszystkie (o ile sądzić można w 1-szym roku) powszodziły bardzo dobrze dzięki wybornej jakości nasienia sprowadzonego z Kopenhagi od firmy J. Rafu.

Przesadzania.

Z zasiewów zeszłorocznych przesadzono:

Pinus silvestris	5.000 szt.
Pinus strabus	1.000 "
Betula papyrifera	700 "
Alnus glutinosa	2.000 "
Ulmus scabra	500 "

K r z e w y i ż y w o p ł o t y

Acer Pseudop.	Acer camp.	Acer platan.	Sorbus aucup.	Prunus serotina	Prunus avium	Fraxinus excelsior	Thuja occident	Thuja gigantea	Thuja gigantea	Thuja occident	Chamaecyparis nutkaca	Biota orientalis
Tilia parvifolia	Tilia grandifolia	Acer tataricum		Robinia pseudoacacia	Robinia pseudoacacia	Gleditsia triacanth	Fraxinus oxylea	Fraxinus americana	Chamaecyparis sphaeroid	Chamaecyparis Lawson	Chamaecyparis nutkaca	Chamaecyparis nutkaca
Celtis australis		Acer saccharinum	Budynek	Robinia viscosa	Robinia viscosa		Fraxinus ornus		Juniperus virginiana		Taxus baccata	Ginkgo biloba
Ulmus campestris	Ulmus montana	Ulmus effusa	Ulmus americ.						Pinus sylvestris	Pinus sylvestris	Pinus sylvestris	Pinus sylvestris
Fagus americ.	Carpinus Betulus	Ostrya vulgaris	Castanea vesca						Pinus montana	Pinus montana	Pinus montana	Pinus montana
Fagus sylvatica	Alnus viridis	Alnus incana	Alnus glutinosa						Pinus densiflora	Pinus densiflora	Pinus densiflora	Pinus densiflora
Quercus Cerris	Carya porcina	Carya sulcata	Betula pubescens	Abies concolor	Abies pectinata	Pseudotsuga Dougl.	Picea sitchensis	Picea excelsa	Pinus rigida	Pinus Cembra	Pinus Cembra	Pinus Cembra
Quercus pedunculata	Carya amara	Carya toment.	Betula verruc.	Abies balsamea	Abies pectinata	Pseudotsuga Dougl.	Picea omonca	Picea excelsa	Pinus Strobus	Pinus Strobus	Pinus Strobus	Pinus Strobus
Quercus sessiliflora	Iuglans regia	Iuglans cinerea	Betula lenta	Abies Noronimana	Abies pectinata	Tsuga canadensis	Picea obovata	Picea excelsa	Larix rigida	Larix sibirica	Larix sibirica	Larix sibirica
			Betula papyr.						Pinus Cembra	Larix europaea	Larix europaea	Larix europaea

S z k ó t k a

Salix populus

S z k i o
 Brana
 ogrodu leśno-botanicznego i szkółki wjazdowa
 w Winnikach.
 Skala 1:100

Z zasiewów z r. 1900 przesadzono:

Pyrus Malus	500 szt.
Abies Nordmaniana	400 "
Pinus Cembra	800 "

Grupy okazowe:

Na wiosnę 1902 założono 2 nowe grupy okazowe:

Fraxinus Ornus
Pinus Strobus

Ćwiczenia.

Podobnie jak lat poprzednich odbywali i w tym roku uczniowie ćwiczenia praktyczne przy uprawie gleby, zasiewach i przesadzaniach, przyczem zasiali większą część nasion wyliczonych powyżej i przesadzali sosnę amer. i zwyczaj. brzozę i olszę. Zasadzili nadto własnoręcznie obie grupy okazowe, przyczem używano najrozmaitszych sposobów sadzenia. Wykonano również ćwiczenia z rozmaitych sposobów siewu pełnym rzutem i siewów częściowych. Ćwiczenia te odbywały się we środy i czwartki w ciągu miesięcy kwietnia i maja. Młodzież oddaje się im z wielkiem zamięłowaniem i ochotą.

W miarę, jak się rozszerza zakres ćwiczeń i prac wogóle w ogrodzie podjętych, daje się dotkliwie uczuwać brak budynku, dla przechowania licznych przyborów i narzędzi potrzebnych przy uprawie i przy ćwiczeniach. Budynek taki mógłby służyć równocześnie za schronisko dla robotników i uczniów.

Doświadczenia.

Nasiona wyliczone w zasiewach od 1—10 wł. i od 14—20 wł. zasiano równocześnie w Karpatach w ogrodzie stacji doświadczalnej botaniczno-ogrodniczej na poloninie „Czorna-hora“ i w Zakopanem, dla uzyskania dat porównawczych co do rozwoju tych gatunków w różnych warunkach klimatycznych.

Kształt i podział ogrodu w przyszłości.

Na dołączonym szkicu uwidoczniiony jest przyszły podział ogrodu. Część zachodnia do drogi od bramy wjazdowej jest już wykarczowaną i uprawioną. Srodek zajmować będzie szkółka dla hodowli sadzonek, a w około umieszczone będą grupy okazowe 100 m² powierzchni, przeważnie po jednej grupie dla każdego gatunku. Niektóre gatunki, np. świerk, jodła, dąb, jesion, daglezya i inne, u których pochodzenie nasienia przedstawiać może sposobność do studyów porównawczych posiadać będą więcej grup. Grup 100 metrowych będzie 108. Oprócz tego północny brzeg obsadzi się krzewami występującymi w naszych lasach. Tam także znajdować się będą rozmaite rodzaje żywoplotów, dla demonstracyi. Klomb w północno-zachodnim rogu szkółki przeznaczony jest na budynek dla przechowania narzędzi.

2. Szkółka w Brzechowicach.

Na wiosnę 1902 zasiano następujące gatunki:

Pinus Banksiana	100 g
Pinus sylvestris	200 "
Pinus nigra	200 "
Picea excelsa	200 "
Abies pectinata	200 "
Carpinus Betulus	500 "
Tagus sylvatica	500 "

Z sadzonek zeszlorocznych i z zasiewów tegorocznych najlepiej udaje się na wyjątkowo jałowej i suchej glebie piaskowej, jaka jest w szkółce: Pinus Banksiana; ma ona przyrost znaczniejszy i barwę szpilek ciemniejszą niż Pinus rigida, tak usilnie do uprawy piasków zalecana.

Z innych gatunków udało się tego roku wyjątkowo dobrze buk, którego sadzonki użyte zostaną do dalszych doświadczeń.

Zasiewy i przesadzania wykonali uczniowie.

3. Szkołka w Zubrzy.

W jesieni 1901 wykarczowano i ogrodzono stosownie do pierwotnego projektu 500 m² przestrzeni na zrębie w t. zw. „Masztarni“. Gleba ciężka, ilasta, podmokła. Aby ją nieco osuszyć, poprowadzono środkiem dwa rowy 1 m. głębokie, wypełniono do połowy chrustem i zasypano napowrót ziemią. Bardzo spoista, ilasta gleba stanowi przeciwieństwo do gleby w szkółce brzuchowickiej i z tej przyczyny nadaje się do studyów porównawczych nad rozwojem rozmaitych gatunków na obu rodzajach siedliska.

Na wiosnę 1902 zasiano:

Pinus sylvestris	. . . . .	200 g
„ nigra	. . . . .	200 „
Picea excelsa	. . . . .	200 „
Abies pectinata	. . . . .	200 „
Carpinus Betulus	. . . . .	500 „
Fagus sylvatica	. . . . .	500 „

wreszcie kilka gatunków zagranicznych w małych ilościach. Zasiwy powschodziły dobrze. Szkołkami doświadczalnymi zajmuje się prof. Sokołowski.

IV. Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne.

Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne odbywają się oprócz godzin przeznaczonych w tygodniu na ten cel stale co środy.

Z wycieczek przedkładają uczniowie pisemne sprawozdania, będące przedmiotem dyskusji na repetytoryach.

W Winnikach koncentrują się obecnie wszystkie praktyczne ćwiczenia z hodowli, pomiarów i urządzenia lasu z wielką korzyścią dla szkoły, gdyż prace wykonywane w porządku praktykowanym w rewirach utrwalają się w pamięci nawet u uczniów mniej zdolnych. W czasie od 17 do 26. czerwca odbyły się w Winnikach wielkie ćwiczenia z pomiarów i urządzenia lasu. Przedmiotem pomiarów była część rewiru zwana „Wysoki las“ od Czyżek. Urządzenie lasu wykonano w części zeszłego roku pomierzonej, zwanej „Dąbrową“.

Wycieczek dalszych kilkudniowych dla poznania najważniejszych dziedzin vegetacji leśnej w kraju odbyto dwie, tj. na Podole do Bileza złotego, majątku XX. Sapiehów wzorowo prowadzonego i do Jaworowa, Sądowej Wiszni celem poznania zalesień na piaskach lotnych. Na wycieczkę naukową w góry nie wystarczyło pieniędzy. Ogółem odbyto w ciągu roku szkolnego 28 wycieczek.

Październik 1901.

1. Wycieczka naukowa uczniów II. i III. roku do Bileza złotego na dniu 21. października 1901 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego i prof. adj. Sokołowskiego.

Marzec 1902.

2. Wycieczka uczniów I. roku do Zubrzy i Sichowa na dniu 12. marca 1902 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
3. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic i Hołoska na dniu 19. marca 1902 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

Kwiecień 1902.

4. Wycieczka uczniów III. roku do Janowa na dniu 9. kwietnia 1902 pod kierunkiem prof. adj. Janeczki.
5. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic na dniu 9. kwietnia 1902 pod kierunkiem prof. adj. Sokołowskiego.
6. Wycieczka uczniów III. roku do Brzuchowic na dniu 16. kwietnia 1902 pod kierunkiem prof. adj. Janeczki.
7. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 17. kwietnia 1902 pod kierunkiem prof. adj. Sokołowskiego.
8. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic na dniu 16. kwietnia pod kierunkiem prof. adj. Sokołowskiego.
9. Wycieczka uczniów I. roku do Sicitowa na dniu 16. kwietnia 1902 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

Maj 1902.

10. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 1. maja 1902 pod kierunkiem prof. adj. Sokołowskiego.
11. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic na dniu 7. maja 1902 pod kierunkiem prof. adj. Janeczki i Sokołowskiego.
12. Wycieczka uczniów II. roku do Janowa na dniu 14. maja 1902 pod kierunkiem prof. adj. Janeczki i Sokołowskiego.
13. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 7. maja 1902 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego.
14. Wycieczka uczniów III. roku do Skolego na dniu 21. maja 1902 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego i prof. adj. Janeczki.
15. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic i Hołoska na dniu 7. maja 1902 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
16. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki na dniu 14. maja 1902 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
17. Wycieczka uczniów I. roku do Janowa na dniu 28. maja 1902 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
18. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 28. maja 1902 pod kierunkiem prof. Demianowskiego i prof. adj. Janeczki.
19. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 28. maja 1902 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego.

Czerwiec 1902.

20. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic na dniu 4. czerwca 1902 pod kierunkiem prof. adj. Janeczki.
21. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 4. czerwca 1902 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego.
22. Ćwiczenia z urządzenia lasu w Winnikach z uczniami III. roku od dnia 17. do 24. czerwca 1902 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego.
23. Ćwiczenia z miernictwa w Winnikach z uczniami II. roku od dnia 17. do 26. czerwca 1902 pod kierunkiem prof. Demianowskiego.
24. Wycieczka uczniów I. roku do Janowa na dniu 4. czerwca 1902 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
25. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 11. czerwca 1902 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
26. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki na dniu 18. czerwca r. b. pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.
27. Wycieczka uczniów I. roku do Sichowa i Zubrzy na dniu 25. czerwca 1902 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

Lipiec 1902.

28. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik na dniu 2. lipca 1902 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego i prof. adj. Sokołowskiego.

V. Uczniowie. — Egzaminy.

W roku szkolnym 1901/1902 przyjęto na I. kurs uczniów 15, a to:

- a) bez egzaminu wstępnego:
Piotra Bojkę, Pawła Duszyńskiego, Stanisława Malinowskiego, Dymitra Me-
czkarowa i Edwarda Zubkowieza;
- b) po złożeniu egzaminu wstępnego:
Leona Błońskiego, Juliana Brąglewicza, Brunona Cienciałę, Tadeusza Galiń-
skiego, Adama Gottwalda, Kazimierza Janczewskiego, Feliksa Kiselkę i Mieczysława
Małuszyńskiego;
- c) jako repetentów:
Maryana Hetpera i Antoniego Pogórskiego.

Na kurs III. uczniów 12:

Bąkowskiego Stanisława, Brodę Bronisława, Chmielewskiego Emiliana, Kiedrzyńskiego Henryka, Minczewska Dymitra, Pacynę Eugeniusza, Rożyńskiego Stefana, Rutowskiego Mieczysława, Sitkowskiego Bolesława, Wasilewskiego Ludwika, Włodkowskiego Edmunda i Zwolanowskiego Bolesława.

Na kurs V. uczniów 7:

Galińskiego Bronisława, Konopkę Zdzisława, Niewolkiewicza Wiktora, Rożyńskiego Franciszka, Seję Alfonsa, Tarnawskiego Stanisława i Włodkowskiego Waleryana.

Na początku roku szkolnego liczyła szkoła uczniów 34. Na kurs II. przyjęto jako repenta Mikołaja Dutkiewicza.

Z uwagi na stanowisko społeczne rodziców rozdziela się frekwencya powyższa, jak następuje:

1. synów ofycjalistów prywatnych	17
2. synów urzędników i sług, bądź krajowych bądź państwowych	7
3. synów z innych zawodów	10

W ciągu roku szkolnego z powodu nieotrzymania promocyi ustąpili:

a) po kursie I.:

Paweł Duszyński, Feliks Kiselka i Mieczysław Małuszyński.

b) po kursie II.:

Bruno Cienciała.

c) po kursie IV.:

Ludwik Wasilewski.

d) po kursie V.:

Alfons Seja.

Ostatecznie przy końcu roku szkolnego liczono:

na kursie II.	12 uczniów
" " IV.	12 "
" " VI.	6 "
razem	<u>30 uczniów.</u>

Wynik egzaminów kursowych przy końcu półroczna letniego był następujący:

1. Na kurs III. przeszło	12
2. " " V. "	11
3. Kurs VI. ukończyło	6

Egzamin ogólny, który zastępuje egzamin dojrzałości, odbywał się w tym roku w lutym 26. i 27., tudzież w lipcu 24. i 25.

W lutym siadał jeden kandydat, Woroniecki Kazimierz, i uzyskał stopień dostateczny. W lipcu przystąpiło do egzaminu końcowego pięciu uczniów po ukończeniu VI. półroczna.

Z postępem bardzo dobrym zdał Konopka Zdzisław, reszta z postępem dobrym: Galiński Bronisław, Niewolkiewicz Wiktor, Rożyński Franciszek i Włodkowski Waleryan.

Do egzaminu ogólnego delegował Wydział krajowy Radcę i inspektora szkół zawodowych, W-go P. Dra Ignacego Szyszylowicza. Jako komisarz rządowy występował c. k. krajowy inspektor lasowy W-ny Pan Herman Scheuring.

VI. Kronika.

Szkołę zwiedzali kilkakrotnie: członek Wydziału krajowego, JW-ny Dr. Tadeusz Pilat, Radca dworu, JW-ny Władysław Struszkiewicz, Radca Wydziału krajowego, W ny Dr. Ignacy Szyszylowicz.

Szczegółowe zestawienie prac, wykonanych przez grono nauczycielskie:

I. Dyrektor Maryan Małaczyński:

1. Nowe druki do urzędzenia lasu z uwzględnieniem najnowszych postępów w nauce i potrzeb kraju.

2. Nadzór nad gospodarstwem leśnym w dobrach fundacyi Marynowskiego „Kłodzienko“ na polecenie Wydziału krajowego.

3. Dalszy ciąg pracy źródłowej nad słownictwem leśnym polskim.

II. Prof. adj. Bronisław Błocki:

1. Dyaryusz nowych roślin z Galicji wschodniej odkrytych przez autora do dzieła „Synopsis der mitteleuropäischen Flora“.

2. Do Herbarium europeum I. Dörflera z Wiednia okazy roślin nowo odkrytych w Galicji wschodniej.

3. Nadzór nad arboretum.

III. Prof. Stanisław Sokołowski:

1. Dalszy ciąg katalogu przedmiotowego biblioteki szkolnej.

2. Nadzór nad szkółkami doświadczalnymi.

3. Skrypta z hodowli lasu.

4. W Sylwanii: „Wspomnienia z wycieczki“, „O brzozach amerykańskich“.

Recenzja o K. Szulca Grady w Galicji.

O miejscu pobytu i zajęciu dawniejszych uczniów Dyrekcyja nie posiada dat żadnych.

Lwów 1 grudnia 1902.

Dyrekcya krajowej Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.

M. Małaczyński, w. r.

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 92.081/1904.

Sprawozdanie

Dyrekcji krajowej Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie
za rok szkolny 1902/3.

Postępując ściśle według programu naukowego z r. 1898, uchwał Wysokiego Sejmu i rozporządzeń Wydziału krajowego, kształci Szkoła samoistnych gospodarzy lasowych z uwzględnieniem stosunków krajowych teoretycznie i praktycznie.

Bardzo dobre wyniki uzyskano przez nadanie przewagi ćwiczeniom praktycznym. W działach najważniejszych, jak hodowla, pomiary i urządzenie lasu, każdy uczeń musi przerobić wszystko, co słyszał na wykładach, w szkółkach i w lesie, samostnie pod dozorem profesorów, wskutek czego nabywa pewności przy stosowaniu wiadomości nabytych i może nawet zaraz po ukończeniu pracować z korzyścią dla chlebobdawcy w każdym dziale gospodarstwa lasowego.

Poznaniu wszystkich charakterystycznych dzielnic wegetacji leśnej w kraju przez wycieczki dalsze pod kierunkiem profesorów przeszkadza niestety stale brak funduszy.

Kwota budżetowa przy rubr. IV. poz. 20. od lat kilkunastu przyznawana po 2.000 K, jest na ten cel stanowczo za szczupłą wobec frekwencji znacznie zwiększonej, wobec dwutygodniowych ćwiczeń z pomiarów i urządzenia lasu w Winnikach, wobec niezamożności naszych uczniów — prawie wszystkich bowiem musi się utrzymywać kosztem szkolnym w czasie wycieczek — i powinna być przynajmniej o 1.000 K zwiększoną.

Nie odbywamy wcale tam wycieczek mimo zasadniczej potrzeby zapoznania uczniów także z Opolem, Niżem nadbużańskim i Podgórzem, jedynie dla braku funduszy, gdyż zaledwie opędzimy koszta wyjazdu w góry, na piaszki lotne i Podole w dwóch latach.

I. Grono nauczycielskie.

Przed rozpoczęciem roku szkolnego wniósł profesor Uniwersytetu, Dr. Stanisław Głabiński z powodu wyboru na posła do Rady Państwa rezygnację z docentury ekonomii społecznej. Miejsce ustępującego zajął Dr. Władysław Pilat, profesor Politechniki. Z końcem roku w lipcu skład grona nauczycielskiego był następujący:

A) Profesorowie stali.

1. Dyrektor szkoły, a zarazem profesor Maryan Małaczyński wykładał: urządzenie gospodarstwa lasowego i zajmował się administracją zakładu.

2. Profesor Zygmunt Demianowski: miernictwo, matematyka zastosowana, pomiar drzewa, szacowanie wartości lasu i statystyka leśna; łowiectwo i administracja lasu.

3. Profesor adjunkt Bronisław Błocki: zoologia, botanika, fizjologia roślin mineralogia, geologia i geografia.

4. Profesor adjunkt Michał Janeczko: użytkowanie lasu, ochrona lasu, technologia drewna, rybactwo.

5. Profesor adjunkt Stanisław Sokołowski: hodowla lasu, nauka o glebie, meteorologia, zabudowanie dzikich potoków, wstęp do nauki leśnictwa.

6. Jedna posada profesora fachowego nieobsadzona.

B) Docenci.

1. Franciszek Konarski: język polski, niemiecki i korespondencya biurowa.

2. Kazimierz Bruchnalski: matematyka.

3. Seweryn Widt: zarys inżynierii, rysunki i konstrukcyje.

4. Kazimierz Szulc: fizyka.

5. Dr. Bronisław Radziszewski: chemia.

6. Dr. Władysław Pilat: ekonomia społeczna.

7. Dr. Stefan Pawlik: zarys gospodarstwa rolnego.

8. Dr. Wiktor Hamerski: zasadnicze wiadomości z nauki prawa i administracji.

9. Dr. Kazimierz Zgórski: pomoc w nagłych wypadkach.

10. Dr. Stanisław Niemieczycki: laboratorium chemiczne.

II. Nauki wykładane.

Programu wykładów z r. 1898, zatwierdzonego przez Wysoki Sejm, trzymano się ściśle. Jakkolwiek ów program okazał się w ciągu praktyki pięcioletniej dobrym — postanowiono zwołać w r. 1904 konferencyę, któraby się zastanowiła nad ewentualną potrzebą zmian, poczem wnioski odpowiednie zostaną przedłożone.

III. Środki naukowe.

Dobudowanie piętra na dotychczasowym budynku szkolnym, którego mury to obciążenie wytrzymają według zdania znawców, jest dla rozwoju dalszego Zakładu naukowego kwestyą piekącą i niecierpiącą zwłoki.

Obfitych zbiorów naukowych niepodobna opracować, rozmieścić należycie, a tem samem uprzystępnąć je uczniom. Wiele cennych okazów niszczało jedynie wskutek braku pomieszczenia i leżenia na stosach.

Brak sali rysunkowej, optycznej do rzucania na ekran obrazów mikroskopijnych, z hodowli lasu, urządzenia, technologii drewna i ochrony; dalej brak muzeów z hodowli i technologii, czterech pracowni dla profesorów hodowli, ochrony, botaniki, chemii i fizyki tamuje chęci najlepsze, uniemożliwia zamianę docentur na stałe siły nauczycielskie, związane z interesami szkoły.

Na wszystkie potrzebne ubikacye budynek piętrowy wystarczy; znajdzie się nawet miejsce dla stróża, który koniecznie dla dozoru w głównym budynku powinien mieszkać, by się nie narazić kiedykolwiek na znaczne straty w razie nocnego najścia na szkołę, stojącą zdala od ulicy w ogrodzie.

A) Biblioteka.

Z końcem roku szkolnego liczyła biblioteka 3.216 dzieł o 3.635 tomach wraz z mapami i atlasami. Przybyło tedy 55 dzieł o 68 tomach i to przeważnie z darów Akademii Umiejętności w Krakowie, Ministerstwa rolnictwa i Doświadczalni centralnej lasowej w Mariabrunn.

W bibliotece daje się ciężko uczuć brak najnowszych dzieł zawodowych, a przyczyna leży w tem, że mamy tylko 600 K rocznie, z czego obracamy z konieczności większą część na prenumeratę najpoważniejszych czasopism zawodowych, jako nieodzownych do poznania ciągłego postępu na polu leśnictwa. Podniesienie dotacyi do 1.000 K rocznie uznaje się za sprawę bardzo nagłą. Do czytelnicy, zarezerwowanej jedynie dla profesorów, prenumerujemy:

1. Allgem. Forst- u Jagdzeitung,
2. Allgem. Fischereizeitung,
3. Botanische österr. Zeitschrift,
4. Centralblatt für Walderzeugnisse,
5. Centralblatt f. d. ges. Forstwesen,
6. Forstliche Blätter,
7. Forstwirtschaftliches Centralblatt,
8. Holzzeitung,
9. Land- u. Forstwirtschaftliche Unterrichtszeitung,
10. Natur und Schule,
11. Ogrodnictwo,
12. Revue des eaux et forêts,
13. Stein der Weisen,
14. Schweizerische Zeitschrift,
15. Vierteljahresschrift f. Forstwesen,
16. Waidmannsheil,
17. Wetter,
18. Wszechświat,
19. Zeitschrift f. Forst- und Jagdwesen.

Nadto otrzymywaliśmy bezpłatnie:

20. Sylwan od Towarzystwa leśnego galicyjskiego,
  21. Statistische Nachrichten aus dem Gesamtgebiete der Landwirtschaft, z Ministerstwa rolnictwa.
  22. Fotografische Mitteilungen, od firmy Lechnera we Wiedniu.
- Praca nad katalogiem przedmiotowym postępuje ciągle.
Z biblioteki korzystali obok profesorów uczniowie i obcy.
Bibliotekę nadzoruje prof. Sokołowski.

B. Zbiory.

Zbiorami naukowymi, podzielonymi według grup wykładowych, opiekują się odnośni profesorowie. Zbiory uzupełniamy okazami, zebranymi na wycieczkach i przez dokupno.

W roku 1902/903 przybyło:

1. Dla zoologii kolekcya owadów od Fricza z Pragi, celem uzupełnienia braków;
2. dla miernictwa łąta taśmowa z tyczkami składanemi;
3. dla fizyki dalszy ciąg przyrządów do demonstracyi, jako to: butelka ledejska, 2 elektroskopy, elektrofor, kondensator Weinholda, rozbrajacz, igła magnetyczna zarazem galwanoskop, magnes kotwiczny, 2 magnesy sztabowe, pręt szklanny, pręt kauczukowy, dzwonki i kulki do maszyny elektrycznej, monohord, kamerton, przyrząd do wykazania wpływu temperatury na gęstość wody, 2 termometry rtęciowe, przyrząd Ingenhousa, przyrząd Tyndalla, tarcza optyczna Hartla.

C. Arboretum.

Zawiadownictwo ogrodem botanicznym koło Szkoły spoczywa w rękach prof. Błockiego.

Uporządkowania ogrodu, zaczętego w roku ubiegłym, dokończono przez odsłonięcie frontu budynku szkolnego od ulicy Zyblikiewicza, który z poza rozbudowanej grupy świerków białych zaledwie wyglądał. Równocześnie stoki od ulicy obsadzono bardzo pięknymi okazami barwnych odmian klona, jawora, dębu, jesionu i innych, darowanych szkole przez W-go K. Rozwadowskiego, em. c. k. lustratora lasów i dóbr państwowych z Drohobycza.

Sprawę ogrodzenia od ulicy św. Marka udało się pomyślnie w drodze ugodowej załatwić z Magistratem tak, że już w roku przyszłym pozbędziemy się walaącego parkanu i uchronimy od szkodników, przez ogrodzenie do ogrodu wpadających.

D. Szkołki doświadczalne.

Szkołek doświadczalnych mamy już trzy we Winnikach na gruntach ciężkich, w Brzuchowicach na piaskach lotnych, w Zubrzy na rędzinie dzięki przyznanemu od kilku lat kredytowi nadzwyczajnemu.

Dla uczniów zyskaliśmy w ten sposób znakomite pole do systematycznych ćwiczeń. W ciągu roku wykonano następujące czynności:

1. Ogród doświadczalny w Winnikach.

Czynność tegoroczna skierowana była głównie do uprawy całej przestrzeni ogrodzonej w zeszłym roku. Wykarczowano więc i zorano pozostałą całą przestrzeń w powierzchni około 1½ Hara z wyjątkiem wąskiego paska około 500 m² mającego, na który już kredytu zabrakło, u który musi być w przyszłym roku wykarczowany.

Część z powyższej przestrzeni wykarczowaną na wiosnę zorano i wydzierżawiono na jeden rok pod zasiew wyki i owsa, co przyczyni się do oczyszczenia z chwastów.

Po usunięciu lasu zaczyna się na całej przestrzeni pojawiać tu i ówdzie zabagnienie, które stopniowo zniknie w miarę, jak ogród pokrywać się będzie drzewami. Wielką przeszkodą w uprawie są chwasty, które w nadzwyczajnej obfitości się rzucają, dlatego usilnem dążeniem będzie rozwój ich przytłumić. W tym celu istnieje zamiar obsadzenia kwater, przeznaczonych pod grupy okazowe, po wytyczeniu na razie sosną czarną, aby przytłumić chwasty i utrzymać pulchność gleby.

W miarę, jak otrzymywać się będzie sadzonki potrzebne do grup okazowych, wycinać będziemy sosnę czarną, a na jej miejsce przyjdą gatunki według planu, przedłożonego w roku zeszłym.

Brak małego budynku (szopy) dla przechowania narzędzi, na schronisko dla robotników i uczniów, dotkliwie uczuwać się daje i jeżeli na rok 1904 przyznany nam zostanie kredyt w zwykłej wysokości, to mamy nadzieję, że szopę taką wystawić będzie można. Początkowo istniał zamiar aby w ogrodzie zająć się produkcją sadzonek na sprzedaż. Produkcya jednak taka wymaga wielu urządzeń, których nie posiadamy, na wiosnę musiałby tam stale mieszkać człowiek nieco inteligentniejszy niż dozorca szkolny; pomocnik ten musiałby się zająć sortowaniem i pakowaniem sadzonek. Ani takiego pomocnika, ani pomieszczenia dla niego nie mamy, dlatego i produkcya sadzonek na sprzedaż nie mogła się dotychczas rozwinąć.

Na wiosnę 1903 wykonano następujące zasiewy:

1. *Larix europea* (nasienie sudeckie),
2. " " " alpejskie),
3. " *sibirica*,
4. *Pinus cembra* (nasienie alpejskie),
5. " " " sybirskie),
6. *Abies firma*,
7. *Chamaecyparis obtusa*,
8. " " *pisifera*,
9. *Gingko bilaba*,
10. *Chamaecypharis Lawsoniana* (nasienie ameryk),
11. " " " duńskie),
12. *Picea alba*,
13. " *sithensis*,
14. *Thuya gigantea*,
15. *Betula lenta*,

16. *Fagus ferruginea*,
17. *Fraxinus pubescens*,
18. *Prunus serotina*,
19. *Magnolia hypoleuca*.

Zasiewy wszystkie powychodziły dobrze z wyjątkiem limb. Młode roślinki niektórych wolno rosnących gatunków cierpią mocno od chwastów, plewienie wskutek spoiestej gleby jest uciążliwe. Nasiona limb wyjadają stale myszy, dlatego na te i tym podobne nasiona, narażone na wyjedzenie przez myszy, sprawione będą stosownie skrzynie.

Z zasiewów przeszłorocznych przesadzono:

1. *Larix europea* (z nasienia sudeckiego),
2. " " " alpejskiego),
3. *Pseudotsuya Douglasii* (z nasienia górskiego),
4. " " " równinowego).

Gatunki powyższe przedstawiają nader zajmujący przedmiot dla studyów porównawczych. Gromadzone materiały po przestudyowaniu ogłoszone zostaną drukiem.

Z wiosną 1903 założono grupę okazową *Thuja gigantea*, przyczem uczniowie mieli sposobność poznać najrozmaitsze sposoby sadzenia. W siewie pełnym i częściowym ćwiczyli się, siejąc nasienie świerkowe na dwu kwadratach, a nadto wykonali większą część wyliczonych poprzednio zasiewów w grzędach i przesadzali modrzewie i Duglaze.

Z ćwiczeń w hodowli, wykonywanych w ciągu roku, przedkładają uczniowie w ciągu roku szkolnego sprawozdania, które są przedmiotem krytyki i dyskusyi podczas godzin przeznaczonych na repetytorya.

2. Szkołka w Brzuchowicach.

W ciągu wiosny 1903 zasiano dwa gatunki:

Pinus Banxiana i *Pinus aristata*.

Przy tej sposobności robiono pewne doświadczenia na wschodzenie i rozwój jednolatek sosny Banksa. Materiały nagromadzone nie mogły być dotychczas opracowane.

Z zesłorocznych zasiewów zeszedł stosunkowo nieźle grab, który użyty będzie do dalszych badań

Płot chrustowy zniszczyli letnicy, mieszkający w Brzuchowicach, wskutek czego zające w zimie zniszczyły zesłoroczny zasiew buczyny.

Aby na przyszłość uniknąć podobnych szkód, należałoby szkołkę ogrodzić siatką drncianą.

3. Szkołka w Zubrzy.

Zasiano na wiosnę 1903 następujące gatunki:

1. *Chamaecyp. Lawson* (nasienie ameryk.),
2. " " " duńskie),
3. *Thuja gigantea*,
4. *Fagus ferruginea*.

Zasiewów zesłorocznych nie przesadzano.

IV. Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne.

Wycieczki tygodniowe co środy w lasy okoliczne, a przeważnie do Winnik jako rewiru szkolnego — względnie ćwiczenia główne z miernictwa i urządzania, wreszcie wycieczki większe naukowe dla poznania różnych wybitnych gospodarstw kierowane są systematycznie z uwagą na wyszkolenie praktyczne uczniów we wszystkich działach nauk wykładanych.

Sprawozdania pisemne o wycieczkach i dyskusya publiczna nad tem, co uczeń napisał, są obowiązujące i rozbudzają umysł.

Przedmiotem pomiarów na wycieczce we Winnikach w czasie od 15. do 25. czerwca był w tym roku dalszy ciąg lasu, zwanego Wysokim, od Czyżek. Urzą-

dzenie lasu przeprowadzono ponownie w Dąbrowie, ponieważ część lasu, Wysokim zwanego, pomierzona w roku 1901/2 była za małą i za jednostajną pod względem drzewostanów, aby uczniowie mogli byli odnieść korzyść. Z wycieczek dalszych, kilkudniowych, dla pokazania charakterystycznych dzielnic wegetacji leśnej i gospodarstw, zdołano zapoznać uczniów z eksploatacją, kolejkami, tartakami i gospodarstwem gór wysokich w Nadworniańskim, dzięki pozwoleniu i poparciu c. k. Dyrekcyi lasów i dóbr państwowych Oddz. II. we Lwowie. Na inne wycieczki dalsze nie starczyło niestety funduszków. Ogółem zrobiono w ciągu roku 29 wycieczek, a to :

Październik 1902.

1. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic dnia 22. października z prof. adj. Janeczką i Sokołowskim.
2. Wycieczka uczniów I. roku do Sichowa i Zubrzy 22. października z prof. Błockim.

Listopad 1902.

3. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik 12. listopada z prof. Błockim.

Kwiecień 1903.

4. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic 1. kwietnia z prof. Janeczką i Sokołowskim.
5. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik 29. kwietnia z prof. Janeczką.
6. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik 29. kwietnia z dyr. Małaczyńskim.
7. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik i Lisienic 29. kwietnia z prof. Błockim.

Maj 1903.

8. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik 6. maja z dyr. Małaczyńskim.
9. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic i Hołoska 6. maja z prof. Błockim.
10. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik 29. maja z prof. Sokołowskim.
11. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic 6. maja z prof. Janeczką i Sokołowskim.
12. Wycieczka uczniów II. roku do Janowa 13. maja z prof. Janeczką i Sokołowskim.
13. Wycieczka uczniów III. roku do Skolego 20. maja z prof. Janeczką i Sokołowskim.
14. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik 13. maja z prof. Demianowskim.
15. Wycieczka uczniów II. roku do Zubrzy 27. maja z prof. Janeczką.
16. Wycieczka uczniów I. roku do Sichowa i Zubrzy 13. maja z prof. Błockim.
17. Wycieczka uczniów I. roku do Janowa 30. maja z prof. Błockim.
18. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki 27. maja z prof. Błockim.

Czerwiec 1903.

19. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik 3. czerwca z dyr. Małaczyńskim.
20. Wycieczka uczniów III. roku do Czerlan 10. czerwca z prof. Janeczką.
21. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik 10. czerwca z prof. Demianowskim.
22. Ćwiczenia z urzędzenia lasu w Winnikach z uczniami III roku od 15. do 20. czerwca z dyr. Małaczyńskim.
23. Ćwiczenia z miernictwa w Winnikach z uczniami II. roku od 15. do 20 i od 22. do 25. czerwca z prof. Demianowskim.
24. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic 3. czerwca z prof. Błockim.
25. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki 10. czerwca z prof. Błockim.
26. Wycieczka uczniów I. roku do Janowa 17. czerwca z prof. Błockim i Sokołowskim.
27. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik 24. czerwca z prof. Błockim.

Lipiec 1903.

28. Wycieczka uczniów III. roku do Winnik 1. lipca z prof. Sokołowskim.

29. Wycieczka do Nadwórny z uczniami II. i III. roku od 8. do 11. lipca 1903 z prof. Janeczką i Sokołowskim.

V. Uczniowie i egzaminy.

W roku szkolnym 1902/03 przyjęto na I. kurs uczniów 23, jakoto:

a) bez egzaminu wstępnego Cwetkowa Wasyla (Bułgara).

b) po złożeniu egzaminu wstępnego: Ceranowicza Stefana, Czernickiego Tadeusza, Eichlera Remigiusza, Galińskiego Zenona, Grotta Piotra, Jaentschke'ego Teodora, Jorasza Stanisława, Jagasa Alfreda, Kisielewskiego Józefa, Kruszyńskiego Władysława, Krzyształowicza Tadeusza, Kuliga Henryka, Loreta Adama, Luxa Władysława, Łysaka Władysława, Muchę Piotra, Pawlika Romana, Slamę Jerzego, Szaszewskiego Władysława, Szczękowskiego Edwarda.

c) jako repetentów: Duszyńskiego Piotra, Kisielkę Feliksa.

Na kursie III. było 12 uczniów: Bojko Piotr, Błoński Leon, Brąglewicz Julian, Dutkiewicz Mikołaj, Galiński Tadeusz, Gottwald Adam, Hetper Maryan, Janczewski Kazimierz, Malinowski Stanisław, Meczkarow Dymitr, Pogórski Antoni, Zubkowicz Edward.

Na V. kurs zapisało się 13 uczniów: Bąkowski Stanisław, Broda Bronisław, Chmielewski Emilian, Filewicz Jan, Kiedrzyński Henryk, Minczew Dymitr, Paryna Eugeniusz, Różyński Stefan, Rutowski Mieczysław, Seja Alfons, Sitkowski Bolesław, Włodkowski Edmund, Zwolanowski Bolesław.

Ogółem na początku roku szkolnego liczyła Szkoła 48 uczniów.

Z uwagi na stanowisko społeczne rodziców rozdzielają się uczniowie, jak następuje:

1. synów oficyalistów prywatnych 23;
2. synów urzędników i służ krajowych lub państwowych 10;
3. synów rolników 7;
4. synów różnych innych zawodów 8.

Po półroczu zimowem z powodu nie otrzymania promocyi wystąpili:

a) na kursie I.: Duszyński Paweł, Grott Piotr, Jagas Alfred, Kisielka Feliks, Krzyształowicz Tadeusz, Slama Jerzy;

b) na kursie III.: Pogórski Antoni z powodu słabości.

Wynik egzaminów kursowych przy końcu półroczia letniego był następujący:

a) na kursie II. nie otrzymali przejścia: Ceranowicz Stefan, Galiński Zenon, Jorasz Stanisław, Kruszyński Władysław, Małuszyński Mieczysław, Pawlik Roman, Szaszewski Władysław — pozostało na kurs III. 9;

b) na kursie IV. nie otrzymali przejścia: Bojko Piotr, Dutkiewicz Mikołaj, Hetper Maryan — pozostało na kurs V. 9;

c) na kursie VI. otrzymało zezwolenie do zdawania egzaminu ogólnego 13.

Egzamin ogólny, zastępujący maturę odbywał się tylko w terminie lipcowym od 25. do 29. włącznie.

Do egzaminu siadło 11-tu, z czego zdało:

a) z bardzo dobrym postępem: Rutowski Mieczysław, Sitkowski Bolesław;

b) z dobrym postępem: Bąkowski Stanisław, Kiedrzyński Henryk, Minczew Dymitr, Tarnowski Stanisław;

c) z postępem dostatecznym: Seja Alfons, Różyński Stefan;

d) z postępem niedostatecznym: Pacyna Eugeniusz, Włodkowski Edmund.

Do egzaminu ogólnego delegatem Wydziału krajowego był Wny Pan radca, Dr. Ignacy Szyszylowicz, zaś komisarzem Rządowym c. k. Inspektor krajowy, Wny Pan Herman Scheuring.

VI. Kronika.

Szkołę zwiedzali kilkakrotnie: J. E. Marszałek Andrzej hr. Potocki, członek Wydziału krajowego, JWny Pan Radca Dworu Dr. Tadeusz Pilat, JWny Pan Radca Dworu, Władysław Struszkiewicz, Wny Pan Radca Wydziału krajowego Dr. Ignacy Szyszylowicz.

Szczegółowe zestawienie prac dokonanych przez grono nauczycielskie:

1. Dyrektor Maryan Małaczyński:

1. Dalszy ciąg pracy źródłowej nad słownictwem leśnym polskim.
2. Dalszy ciąg wydawnictwa druków do postępowego zarządu lasem.
3. Odczyt w Szkole nauk politycznych o przemyśle drzewnym w Galicyi.
4. Nadzór nad gospodarstwem lasowym w dobrach fundacyi Marynowskiego „Kłodzienko“ na polecenie Wydziału krajowego.

2. Profesor Janeczko Michał:

1. Przygotowanie rękopisu z ochrony lasu dla podręcznika leśnictwa.

3. Profesor Sokołowski Stanisław:

1. Nadzór nad szkołkami doświadczalnemi we Winnikach, Brzechowicach i Zubrzy.
2. Nadzór nad biblioteką i dalszy ciąg pracy nad katalogiem rzeczowym.
3. Przygotowanie rękopisu z hodowli lasu do druku w podręczniku leśnictwa.
4. Sekretaryat w Towarzystwie dla popierania produkcji nasion leśnych.

We Lwowie 31. grudnia 1903.

Dyrekcya krajowej Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Maryan Małaczyński, w. r.